ve. Belgium' követelései Luxemburgra mindjárt eleitől fogva olly autoritások által, mellyek valóban semmi pártosságtól gyanúban nem állanak, alaptalanoknak ismertettek el. Luxemburg' egy részének Limburg' egy részéveli kicserélését csak igen kedvetlenül hagyá, mint könnyen megfoghatni, Vilmos király a' nassani ház' rokonának 's a' nemetszövetségnek. Három hatalmasság: Ausztria, Poroszés Oroszország minden módosításnak formaszerint ellene vannak. Anglia több mint egykedvű. Belgium maga a' népmozgalmak, a' hazafi comiteek, 's más törvénykívüli nyilatkozások felett, mellyek minden kormányt nyugtalanítnak, inkább megijedt mint megelégült. Franciaország ugyan áltatja annak alkalmatlanságát, hogy Luxemburg szövetséges várat kapuja előtt látja, de minthogy, valamint más hatalmasságok, az 1831diki egyezkedések által kötve van 's a' nélkül is már Belgiumért sokat tett, semmiképen sem köteles vele, hogy europai háborút hijjon életbe, pusztán azért, hogy a' hollandok Venlooban ne legyenek 's a' belgák Luxemburgot megtarthassák.

Palästina.

A' *Correspondent von und für Teutschland* czímü hirlapban következő czikkely foglaltatik: „Ki valaha palaestinai utleirást olvasott, az előtt nem ismeretlenek azon magas érdemek, mellyeket a' ferenczrendi atyák (franciscanusok) a' szent földön hív és ezernyi veszélyek- és szükségekkel összekötött gondjok által, a' szent sir' őrzését 's fentartását illetőleg, valamint azon jótekony ápolás által is, mellyet minden nyelvű 's országbeli híveknek ingyen nyujtanak, régibb 's ujabb időben az egész keresztenység' 's ennek legszentebb emlékei' őrzése körül szereztek maguknak. — Nagy lön ujabb időben az ő szükségök azon sokféle segedelmek' elmaradása által, mellyek számukra azelőtt Spanyolország-, Portugalin- 's Delamerikából folytanak. A' (bajor) király mihelyt meghallotta e' szükséget, azonnal nem csak az egész országban segélygyűjtest engedett számukra, hanem saját értekéből is tízezer forintnyi tőkepénzt rendelt örök alapitványul, mellynek kamatait évenként a' münchen-freysingi érsek küldendi meg a' szent-siri atyáknak. Egyedül a' felső-bajor kerületből 2000 forintnál több jött már be, 's még e' kerület' több rendőrjárásinak adakozásai kün vannak. *Max* bajor herczeg ő fensége' kegyessége által, Jerusalemben mulatásakor, szinte gazdag segedelmekben részesültek az odavaló ferenczrendi atyák."

Pénzkelet.

Bécs, november' 16.

A' status-kötelezvények' közép ára volt 5 pctes p. p. . . .	107 2/5
„ „ „ „ „ 4 „ „ . . .	100 1/2
„ „ „ „ „ 3 „ „ . . .	81 1/4
Kölcsönvett 1834. évről, 500 frnt. . . . „ . . .	— —
„ 1821. „ 100 „ . . . . . „ . . .	— —
Bécsi statusbank-kötelezvény 2 1/2 pecentért . . „ . . .	— —
Bank-részvények darabonkint „ . . . . . „ . . .	— —

Magyar hirlapok' heti szemléje.

Novemb. 5. — 11.

Az *Athenaeum*ban *Fáy* ur folytatja „ész- és szivkalandjait a' honban", 's ez úttal a' honunkban is, mint mindenütt, olly igen kivánatos és nem sokára hihetőleg létre jövendő takarék-bankokat (Sparkassen) hozza korszerüleg szóba. Egyébiránt F. ur, mint multkor ugyanitt önmagáról megvallá, nem a' „kivitel' embere", 's azért nem csoda, ha az is, mit itt a' takarék-pénztárakról mond, inkább csak jámbor óhajtás és sentimentalis phrasis, mint bár valami részben is világos, practicai utmutatás. „Bankjaim', fiókjaim' fogalma — ugy mond — nem uj immár a' külföldön 's igy ezeknek már másult létező legczélirányosabb alkotását körülményeinkhez alkalmaznunk nem leend nehéz. Öt forint fizettessék e a' szegénységnek szántól, 's a' hatodik az intézet' szükséges tisztviselőire fordittassék? vagy nemes keblü emberbarátok adják össze vármegyekben, városokban magokat, e' végre biztositó alaptőkéket alkotandók? hazámfiai' nagylelkűségetől függend. 'S barátom, nekünk, kik olly büszkék szeretünk lenni nemzetünkre, szabad e csak egy perczig is kétkednünk: hogy e' nemzet, melly dicső vala mindenkor harcz-mezőn, 's otthon gazdag polgári erényekben, ne birna szülni forró barátokat is az emberiségnek?" ... Már most lássa az *Ismertető*, hogy nekünk e' jótekony eszmének valamivel határozottabb körrajzát adja, szóval, egy félig meddig használható *terv*et is készítsen, hogy, ha a' nemzet, mint igen reménylhető, az emberiségnek ama' forró barátait legközelebb meg fogta szülni, ezek a' magok' forróságokban tudhassák, hol kezdjek a' dolgot 's *miképp* hozzanak helyzetünk-'s körülményeinkhez képest több illyen pénztárakat minél czélszerübben, hamarabb' 's biztosabban létre. — A' versek közül, mellyekkel az e' heti számok bővelkednek, kiemeljük egy dalból ezt:

Lehervadt a' zajdult kebel'
Örömvirága már;
Nekem szelid gyényört csupán
A' sirnak öble tár; —

De ott sem nyughatom; halál-
Álmom sötét leszen;
Mert, hon, fölöttedd föllegek
Borongnak terhesen." stb.

1836 óta több illy „hazafiui" verseket olvasunk kiváltképen *Bajza* Aurorajában, Verseiben és Athenaeumában; de mellyek *Vörösmarty*nak „Szózatá"" 's *Erdélyi* urnak egy par szives dalat kiveve, többnyire az értetlenségnek, beleg kebelnek 's tehetetlenségnek mesterkélt fohaszai. Egy olly hon felett „borongó fellegeken" gyászán és hasztalanul sopánkodni, melly hon talán soha sem volt erőtelljesebb, jövendője talán soha sem mosolygóbb és biztosabb mint épen most, én előttem szintolly visszásnak és nevetségesnek tetszik, mint midőn *Bajza* ur, Verseiben, nemboldog szerelem miatt négy vagy öt izben halni készül, valósággal azonban nem csak meg nem hal, hanem, mint illik, a' halálnak minden erejéből ellene dolgozik, azaz — megházasodik.

A' *Figyelmező*ben, a' Tudom. Gyűjtemény' folyó évi 3dik kötetének birálata után, *Bajza* ur közli azon privát leveleket (szám szerint tizet), mellyeket én hozza 1834től kezdve folyó evi februarius' 11dikéig különböző helyekről bocsátek. Ugy hiszem, alig lett meg artani akaras a' maga' eszközeiben olly sikeretlenné 's hatásaban olly nevetségessé, mint itt a' Bajza ure. Tudjuk, mennyire felnyitotta szaját B. ur, mint hirdette, hogy engemet e' levelekkel tönkre fog zuzni, „megbüntetni", 's forma szerint, de csak puszta formaságból, *engedelmet* is kért tőlem azok' kiadására, noha már az azokból huzható legroszabb következtetést maga megtette 's Athenaeuma' „zsoldos criticus" czimü czikkelyeben, íteletelőzőleg, közre bocsátotta. Én erre nem csak *megengedtem* a' kiadást, hanem *felbévtam* a' redactiot, valamennyi, hozzá akarmelly időben intézett privát leveleimnek közrebocsátásara, mit ime itt a' redactio helyett és annak tudtával B. ur teljesít. Már most én e' leveleket, ugy a' mint itt közöltetnek, nem csak örömmel vallom sajátimnak, hanem azok után, miket történeti felvilágositásul conversatiom' utolsó részében (Századunk, 89. sz.) bár a' hely' szüke miatt eleg röviden, elmondottam, nem láthatyán bennök semminemü alapos vádat, egy szóval sem védem magamat tartalmuk ellen, hanem azokat, ugy mint közöltettek, tehát B. ur' ugy nevezett informatiojával együtt, az értelmes közönség' itelete alá bocsátom. Adja Isten, hogy soha fiatal ember es előre törekvő iró magát publicitasra nem szánt, különböző években 's körülmények között irt privát levelei által bármi tekintetben is jobban ne compromittálja, mint én itt compromittalva vagyok vagy lehetek. Hanem B. urnak egy pár *alnokságát*, mivel elvbe es világos facturnokba vágnak, e' kiadás körül el nem hallgathatom. Ő t. i. saját meggyőződése, világos igazság es mindennapi tapasztalás ellen, csupán hogy nekem árthasson, engemet elfeketithessen, nem akarja megkülönböztetni az „iróí barátságot" a' más, közeletbeli „tisztán személyes barátságtól", sőt szántszándékkal összezavarja e' kettőt. Kiki tudja, hogy az irók közt, kivált ha nézeteik sokban egyeznek, pályajok egymással itt is amott is erintkezik, vagy épen kifejlesök' es pályajok' elősegélésére egymásra szorultak, igen könnyen szövődik bizonyos „barátság", de melly soha sem mehet annyira, hogy egyiknek „ítéletét" a' másik' munkái 's literatori működése felett megvesztegethesse, mert ez az itélet az iró' értelmi tehetségével es haladásával szorosan összelügg 's már az ész', mint itelő tehetség', természetenel fogva meg sem is vesztegethető. Abból, hogy iroi „barátomnak" munkajáról való iteletemet, ha teljes őszinteségre fel nem szólít, szemébe, vagy kell vagy nem, egészen 's részletesen ki nem mondom, sőt hogy azt (a' munkát t. i.) négy szem közt, vagy privát levelben, hol recensionak helye nincs 's ez nem is kivántatik, általában „jónak, szépnek" mondom, még nem következik, hogy en e' munkát egészben 's minden részletekben jónak tartsam, vagy ha recensiot kell róla irnom, felöle a' publicum előtt szólanom, itt ne kelljen vagy ne lehessen szigorú birónak lennem, csupán azért, mivel már négy szem közt es privát levelben a' munkát általában „jónak, szépnek" mondám. Sokszor talalunk, sokszor mondunk valamit a' *társas körökben* jónak szépnek, mit melyebb taglalat 's vizsgalatok után nem talalunk 's publicum előtt kivált, nem mondhatunk annak, akarmelly viszonyban álljunk is különben az iró' *szemelyével*, mert az *iróban* örökké csak az *irót* szabad es kell főleg tekintenem, nem a' szemelyt. Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed *magis amica* veritas. Kazinczy Ferencz is nagy barátja volt Kisfaludy Sándornak, Kölesey Berzsenyinek, 's mégis szigorúan, igazság es meggyőződés, nem pedig barátság szerint birálták az amazt es ez emezt; 's midőn e' biralatokert mind Kisfaludy Sándor mind Berzsenyi dulásra-fulásra es tulságos boszutettekre fakadtak birálói ellen, akkor az értelmesebbek' véleménye elállott tőlök, a' különben tiszteltektől, 's most nincs ember, ki e' tettökert Kazinczýt vagy Kölcseyt, „barátságarulással 's hűtelenséggel" vádolná. Hasonlóul, bár kisebb hatassal es körben, szólottam én fel a' triceps redactio' bunkós modorja, partossága, részrehajlása es despotisáló cliqueje ellen. Nem mutathatja meg reám senki, hogy én őket bár 3—4 évvel is ezelőtt nagy poetáknak, nagy historicusoknak nagy tudósoknak tartottam, vagy a' Kritikai Lapok' bunkós modorjat 's a' kis-kör' partoskodását mindenekben vagy csak fő tendentiájban is (ugy mint ezek későbben 's a' *valóságban* kifejlettek) helyeslettem volna, bárha ezen urak nak „literatori barátjok" valek 's igen nyájas leveleket irtam hozzájok; sőt az is hihető, hogy, ha e' szemule nem támad, literatori közepszerüségekről 's több tekintetben káros munkálkodásukról táplált velekedesemet valamint olly tiszton 's egészen ki nem fejtem mint itt történt, ugy nem is azon folytonossággal, energiával es teljességgel terjesztem azt elő, hanem csak gyengébben, reszekintt, különböző időkben es alkalmakkor. — De igy, mintán magamra vállaltam a' szemlet, mert a' czél közérdekü volt es szent, 's láttam minden héten, lapjok' csaknem mindenik számában a' bünt, a' partoskodásnak, pöffeszkedésnek, részrehajlásnak es kimeletlenségnek nyomait, valljon miképen hallgathattam volna el azokat, miket mondottam; mikép ne lássam, tudjam, tapogassam azokat, miket nem látni, nem tudni, nem tapintani lehetetlen volt. Akkor talán örült volna B. ur, ha en, az igazság' ellenére, hallgatással vagy épen pártos hizelgesekkel eszemet es hitelemet a' publicum' nagy többsége előtt „az ő barátságaert" koczkáztattam volna; de én ennyire nem szoktam vinni a' barátságot, 's hogy ezt ne tegyem, azt magától Bajza urtól tanultam, ki a' Kritikai Lapok' Villák füzetének 103.— Ötödik lapjain velem es tudtemmel tökéletesen egy ertelemben nyilatkozik. — Másik *alnoksága* B. urnak itt az, miszerint ő azon tettet, melyet nekem a' pesti magyar szinháznál hivatalt akart szerezni, ugy szeretne eltörleszteni, mintha annak rugója csupán joakarat, nem pedig 's főképen partezelok lettek volna; holott az előbb es utobb történtek' összefüggéséből több mint világos, hogy ő a' *Hirnöst* akarta egy ügyes segedtol megfosztani, nem pedig a' szinháznak vagy az en szemelyemnek kedvezni. Micsoda *jólett* is lett volna az, engemet a' fenforgott viszonyok közt (mint Villák szám alatti levelem, mult evi dec. 29dikéről, böven kifejtj) innen Pestre visszahódítani: ezt ember nem kepes megfogni. Pest' magyar olvasó közönségenek nagy resze, mint már mondottam, szükebb vagy tagabb ertelmeben a' szónak ('s epen ez a' tagság itt a' jelreertesek' oka) „liberalis" es annak tartott, igen meltan, engemet is; midőn feljövek, sokan, bár epen nem meltan, „illiberalisnak" mondottak; most en, mint B. ur ajánla, egy par hónap multva, minden kimutatható ok nelkül menjek le: mit mondjanak *ekkor* felölem ugyanezen emberek, kik között laknom kell 's kiknek velekedése tehát rám nezve hem lehet egykedvű? — Azt gondolja e B. ur, hogy ha az en „liberalitasom" a' Hirnökével meg nem fért, ha en e' helyzetet principiumimmal meg nem ferhetőnek 's e' miatt kiatlhatatlannak lattam volna, nem sürgettem volna e visszamehetésemet magam, nem irtam volna e neki 3 hónap alatt már csak a' kapcsolat' és „barátság" fentartása miatt is? Már pedig en ezt egy szóval sem tettem; következőleg nem volt B. urnak semmi oka engemet *magam mott* a' Hirnöknel bolygatni, nem is varhatott tehát felszólitasára kiteresknel, húzásnál-halogatásnál egyebet, nem is kövtelhetett erte azon mertekben, mellyet ő erteni látszik, haladatosságot. Egyébiránt, mint már emlitettem, nekünk a' politicai elvek' 's azokbani állhatatosság' megallapitasban igen nagy akadályunk az, hogy partjainkat a' „liberalis" es „illiberalis" 's a' „királypart" (royalisták) es „hazapart" (patrioták) fölötte helytelen neveivel illetjük, mert a' *királynak* es a' *hazának* nincs partja, 's mert a' liberalismus es illiberalismus egyiránt tág es magába a' legellenkezőbb velemenyüeket befoglalhato köpönyeg. Korunkban 's honunkban minden felvilágosodott es becsületes uton járó polgár „liberalis 's a' királynak es a' hazának egyiránt 's kivetel nelkül barátja", sem a' király, sem a' constitutio ellen nem szabad egynek is törekedni; következésképen ha vannak köztünk eleggé kiképzett es loyalis politicai partok, azok csak mérsekelt vagy tulzó reformerek, conservansok vagy progrediensek, de mindig a' constitutio' korlati közt lehetnek; 's en ezek közül, ismételve mondom, nem mától, hanem már nagyobb időtől fogva, őszinte es teljes meggyőződéssel a' conservativok, vagyis a' leglassúbb 's legmérsékeltebb reformerek közzé tartozom 's akarok *számittatni*. Hemenylem, ez itt a' *multra*, *mostanra* es a' *jövendőre* nezve elég világosan van mondva: tartsak tehát eddigi 's ezentuli meltányos megitélöim magokat ehhez, nem pedig „egy tulzó párt' embereihez regebben 's négy szem közt intezett", semmi hatarozottsággal nem biró, mert ott nem is birhatott szavaimhoz.

Az *Ismertető* gazdasági részében uj es legérdekesebb czikkely: „Pest vármegye' országutairól" a' jeles es buzgó *Balla* Károlytól. — Az összmüveszeti részben *Va*'*Balla* kesztő ur Ercsit (Fejér vármegyében) ismerteti mütani tekintetében.

A' *Hetilapok*ban ez uttal legkiválóbb czikkelyek: Paillette' fuvója" (rajzzal) es „Müveszet' haladta" (*Novak* Dániteltől). — Vettük egyszersmind 1só es 2dik küldeményet a' fölötte pompás „Rajzolatok' gyűjteményének" fel iv textel, magyarul es németül; ára 6 illyes küldeménynek postán vagy vidéki könyvárusoknál előfizetőleg, 5 pengő forint. Többet e' jeles vállalatról jövő alkalommal.

A' *Rajzolatok* egy történeti elbeszélést közlenek „Aszszonyi erő" czim alatt *Ney*-től, 's dalokat *Pájer*-től es *Sajó*-tól.

A' *Regelő* az érdekes „Bécsi levelek"-et, a' *Honmüvész* *Döbrentei* Gábor' játekszinigazgatói jelenteset folytatják; melly utóbbiban sajnáljuk, hogy tudós Döbrentei ur nem ért vellünk egyet a' szinházi tetszesszavak' egyenlőségenek tárgyában, 's szeretnők, ha itt csak futólag oda vetett netezetet valahol terjedelmesebben kifejtene.

A' *Társalkodó Balla* Károlynak imént emlitett ertekezeset valahol terjedelmesebben kifejtene.

A' *Hasznos Mulatságok* sokfele apróságal vannak tele.

A' *Nemzeti Társalkodás*ban fölötte érdekes „hazai kepeje"-t folytatja *Nagy* Ferencz, ez uttal a' „tekei gyűrűjátekot" ismertetven. (Teke privilegiált mezővárosa Koloszmegyében, Dedrádtól két óranyira; jobbara szászok lakjak.) Erdely a' magyar romanticaera nezve az, mi Sköczia az angolra nezve, 's ez annyival inkább, mivel itt mind a' nemzeti szokások, mind azoknak irás- es oklevelszerü nyomai mind e' mai napig hivebben megmaradtak 's megőrzettek mint anyaországunk' legnagyobb részében. Azert is hasonló czikkelyek' közlesert meltó hálával tartozunk mind az irók mind a' szerkesztőség iránt.

A' *Vasárnapi Ujságban Világh* Antal ur a' m. tudós-társaság' zsebszótárát ismertetven, igen korszerüleg sürgeti, hogy e' társasággal a' „helyesirásban" (orthographiaban) mindnyájan, literatorok es nem-literatorok, egyetértsünk; csak az a' kár, hogy e' helyesirastól ugyanezen czikkelyeben maga Világh ur számtalanszor eltér. Video meliora proboque; deteriora sequor. — A' literatorokat mindenek felett illeti ez a' leczke.

A' brassai *Malatinto Ferenczi* János' becses kőalemenyét folytatja „Bethlen Gábor' fejedelemmé leteleről, halazásáról" stb." *Kemény* János' kéziratából.

Csató Pál.

POZSONYBAN, nyomatja ifjabb *Schmid* Antal.